

smlouvy o cesi. Rozhoduje ta okolnost, že jsou tu poskytována státu — pachtýři, státu — správci daného území práva tak podstatného druhu, že suverenita státu posavadního, zbavena materiálního obsahu, jest pouze nominální. Jest pak tento názor o právní povaze těchto smluv potvrzen tím, že daná území pravidelně stávají se posléze inkorporovanou částí státního území.

Literatura.

Vedle soustavných systémů práva mezinárodního viz zvláště pojednání o sukcesi států (Huber, Keith, Schönborn), dále Heimburger: „Der Erwerb der Gebietshoheit“ (1888); Phillipson: „Termination of War“ (1916).

Vladimír Vochoč.

Cestování do ciziny.

I. Úvod. C-m d. c. vyrozumíváme překročení hranic státních za účelem dočasněho pobytu v cizině a bez úmyslu hledati si tam výživu; tím liší se c. d. c. od vystěhování (viz heslo Vystěhovalectví).

Volnost c. d. c. byla takřka ve všech státech podstatně omezena v době světové války, přežitky těchto omezení trvají dosud, také v Československu, při čemž ovšem jsou nyní důvodem pro ně nejen ohledy bezpečnostní, nýbrž i hospodářské a sociální (regulace trhu práce), a jeví se v podstatě způsobem tím, že cestovati do ciziny může zásadně jen ten, komu byl vydán od domovského státu cestovní pas pro státy, do nichž hodlá cestovati, jenž jest opatřen visy těchto států.

II. Prameny práva. Předpisů o c. d. c. jest celá řada. Základ pro ně tvoří, pokud jde o Čechy, Moravu a Slezsko, cís. nař. č. 31/1857 a 116/1865 ř. z., pokud pak jde o Slovensko a Podkarpatskou Rus zák. čl. VI./1903. Z pozdějších předpisů rakouských sluší upozorniti na obšírnou vyhlášku ministerskou č. 80/1867 ř. z., v níž byly dosavad platné pasové předpisy v jedno shrnuty a znovu vyhlášeny, z předpisů uherkých pak na oběžník ministerstva vnitra č. 70.000/1904 B. M., v jehož příloze obsaženy jsou prováděcí pokyny k zák. čl. VI.

Z předpisů, jež byly po převratu uveřejněny ve Sbírce zákonů a nařízení, platí dosud nař. č. 87/1918 Sb. a 46/1919 Sb., jež obsahují předpisy rázu finančního, a dále nař. č. 215/1921 Sb., kterým vydána přechodná ustanovení policejně-právní o cestovních pasech, jež bylo pozměněno a prodlouženo vl. nař. č. 207/1923 Sb., a opětně

prodlouženo vl. nař. č. 264/1925 Sb. Tato tři nařízení byla vydána na základě zmocnění obsaženého v cís. nař. č. 116/1865 ř. z. a v zák. čl. VI./1903, jež opravňují za mimořádných okolností zavésti obligatorní cestovní pasy (t. zv. pasový přímus) a visa. Dále sluší upozorniti na § 37 branného zákona č. 193/1920 Sb. a na §§ 144 a 145 branných předpisů (vl. nař. č. 269/1921 Sb., doplněno vl. nař. č. 62/1924 Sb.).

Předpisy o malém pohraničním styku pocházejí z části z doby předpřevratové a byly v platnosti zachovány výslovně ustanovením § 5 vl. nař. č. 215/1921 Sb. Jsou to v Čechách místodržitelské vyhlášky č. 44 a 63 z. z. z r. 1916 (pro hranici bavorskou), č. 77/1916 z. z. (pro hranici saskou), č. 103/1916 z. z. (pro hranici pruskou), č. 56/1917 z. z. (pro plavbu na Labi) a nař. zem. správy pol. č. 233/1919 Sb. (pro hranici s republikou Rakouskou; pro Slezsko vyhláška zem. správy pol. č. XII-569/1927 (pro hranici Hlučínska), vyhlášky č. 20 a 51 z. z. z r. 1919 (pro ostatní hranici s Německem) a vyhláška z 27. X. 1920, č. XII-1960 (proti Polsku). Pro hranici P. Rusi s Rumunskem platí vyhláška viceguvernéra P. Rusi uveřejněná v Úředních novinách civilní správy z 1. IX. 1925, č. 19, pro hranici s Polskem jeho vyhláška uveřejněná tamtéž v č. 8 z 1. IV. 1926.

Kromě toho upravovány záležitosti pasové četnými výnosy ministerstva vnitra a úřadu ministra s plnou mocí pro správu Slovenska, z nichž výnosy ministerstva vnitra jsou většinou uveřejněny ve Věstníku ministerstva vnitra. Z předpisů jiných budiž upozorněno na výnos ministerstva zahraničních věcí č. 104.021/1922, jímž vydána pasová instrukce pro zastupitelské úřady.

Tato vnitrostátní úprava záležitostí pasových dala se z části na základě a v důsledku rozličných mezinárodních ujednání, jež směřovala k zmírnění přísných předpisů pasových a k jejich unifikaci, a z nichž sluší hlavně uvésti: resoluci pařížskou z 21. X. 1920, dohodu štyrskohradeckou z 27. I. 1922 (č. 158/1922 Sb.), a konečně závěrečný akt mezinárodní konference ženevské z 18. V. 1926. Dále upravován styk pasový v rozličných smlouvách mezinárodních, hlavně se sousedními státy, jako jsou: hospodářská dohoda s Německem z 29. VI. 1920 (č. 350/1921 Sb.), o úlevách v pomezím styku jedná příloha F ke článku IX., úmluvy ze dne 4. III. 1924 (č. 23/1926 Sb.), o úlevách pohraničního styku mezi Hlučín-

skem a Německem; úmluva s Rakouskem o hranicích z 10. III. 1924 (č. 288/1922 Sb.), obchodní dohoda s Rakouskem ze dne 4. V. 1921 (č. 14/1923 Sb.), o úlevách v pohraničním styku jedná příloha a) ke čl. XII., podrobněji upraven malý pohraniční styk dohodou z 18. I. 1923 dosud neratifikovanou; krakovský protokol ze dne 6. V. 1924 (č. 274/1925 Sb.) o hospodářských a komunikačních úlevách v pohraničním pásmu na Spiši, úmluva s Polskem z 30. V. 1925 (č. 238/1925 Sb.) o usnadnění pohraničního styku, smlouva s Polskem o turistice z 30. V. 1925 (č. 80/1926 Sb.); smlouva s Rumunskem z 16. IV. 1925 (č. 44-1926 Sb.) o pohraničním styku; a konečně příloha E obchodní smlouvy s Maďarskem z 31. V. 1927 (č. 120/1927 Sb.), již upraven podrobně pohraniční styk.

III. Platné právo. V následujícím uvádíme v systematickém pořádku přehled ustanovení o c. d. c. včetně ustanovení o cestování cizinců do Československa, pokud jsou též obsažena v předpisech o cestovních pasech.

1. Ke každému překročení hranic republiky Československé jest zásadně třeba cestovního pasu (§ 1 nař. č. 215/1921 Sb.). Cestovní pas jest veřejná legitimační listina, prokazující státní příslušnost a osobní totožnost majitele, jež byla vydána příslušným státním úřadem pro cesty a pro pobyt mimo hranice státu domovského. Výjimky z přímusu pasového povoluje ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými ministry (vl. nař. č. 207/1923 Sb.). Děje se tak ku př. pro zaměstnance pošt a železnic, pro zaměstnance paroplavebních podniků na Dunaji, při hromadných cestách do ciziny (viz dále). Při plavbě na Labi jsou cestovní pasy fakticky nahrazeny plavebními knížkami plavců. Na základě cestovního pasu, i když jest opatřen platným visem, nelze státní hranici překročiti na libovolném místě, nýbrž lze tak učiniti jen na přechodech předem stanovených, jimiž bývají železniční stanice a důležitější silnice (pro přejezdy automobilem jen některé z nich).

2. Cestovní pasy vydávají v historických zemích pravidelně politické úřady I. stolice, tedy event. i magistráty. Tam však, kde jsou státněpolicejní úřady, přechází tato kompetence na ně. Výjimečně vydávají pasy zemští presidenti (§§ 5 a 6 nař. č. 80-1867 ř. z.). Na Slovensku a v P. Rusi vyhotovují pasy okresní (hlavnoslužbovské) úřady (§ 1, lit. E, vl. nař. č. 385/1922 Sb., § 1 vl. nař. č. 107/1926 Sb.), resp. státně-

policejní úřady s výjimkou policejního komisařství v Hustu. Kompetence řídí se pravidelně podle bydliště žadatelova. — Kromě toho mohou pasy vydávati ve výjimečných případech ministerstvo zahraničních věcí a československé zastupitelské úřady (§§ 5, 7 nař. č. 80/1867 ř. z., § 8 zák. čl. VI/1903, § 5 a násl. pasové instrukce z r. 1922). — Na Slovensku a v P. Rusi jde odvolání na ministerstvo i tehdy, rozhodly-li obě nižší stolice souhlasně (Boh. adm. 3702, 4347, 4550).

3. V historických zemích platí dosud § 15 nař. č. 80/1867 ř. z., podle něhož smí býti vydání pasů zpravidla odepřeno jen těm osobám, které nejsou v plném požívání občanských práv, nevykáží-li se ovšem souhlasem svého zákonného zástupce, nebo které jsou omezeny policejně nebo soudně v právu cestovati (srov. ku př. § 9 zák. č. 108/1873 ř. z. o dání pod policejní dohled, § 4 zák. č. 562/1919 Sb. o podmíněném odsouzení). Praxe vykládá toto ustanovení tak, že nikdo nemá subjektivního práva na vydání pasu (srov. rozhodnutí říšského soudu ze 14. I. 1890, č. 4, Hye č. 479, kdež vysloveno, že v odepření pasu k cestě [a contrario vystěhování] do ciziny nelze shledávati porušení práva ústavního svobodněse vystěhovati). Naproti tomu plyne z ustanovení § 4 zák. čl. VI-1903, jenž uvádí taxativně důvody, kdy možno pas odepřít (omezení z důvodů branné povinnosti nebo pro trestní stíhání), že na Slovensku a v P. Rusi má žadatel subjektivní právo na vydání pasu [Boh. adm. č. 2120].

Podle nař. č. 87/1918 Sb. a č. 46/1919 Sb., jehož platnost pro Slovensko uznána nejvyšším správním soudem (Boh. adm. 3936), lze vydati pas pouze tehdy, prokáže-li se žadatel potvrzením berního úřadu (kompetence přenesena později interním výnosem na berní správy), že zaplatil veškeré do té doby splatné daně s přírážkami, jakož i jiné veřejné dávky. Ohledně daní a veřejných dávek budoucně splatných jest třeba složití kauci. Ustanovení tato byla pozdějšími interními výnosy ministerstva financí poněkud zmírněna, zvláště v tom směru, že kauci sluší vyžadovati jen za daně za čas uplynulý až do vydání pasu a za dávku z majetku splatnou až do konce roku po určení jistoty následujícího, a že potvrzení berní správy nevyžaduje se při úředních cestách veřejných zaměstnanců, konečně pak, že lze od něho upustiti při pasech hromadných.

Podle § 37 br. zák. může ministerstvo národní obrany za mobilisace a za války vůbec zapověděti c. d. c. osobám podléhajícím branné povinnosti. Omezení v míru mohou býti upravena vládním nařízením. Stalo se tak brannými předpisy (§§ 144 a 145 vl. nař. č. 269/1921 Sb. ve znění vl. nař. č. 62/1924 Sb.). Zásadou jest, že osobám mužského pohlaví, jež dokončily 17. rok života, mohou býti — s výjimkou osob, které při odvodě byly uznány za nezpůsobilé nebo jsou zřejmě neschopné — až do konce roku, kdy dosáhly 40. rok života, pasy vydávány pouze za souhlasu vojenského doplňovacího velitelství. Zvlášť obmezeno jest vydávání pasů osobám podléhajícím odvodní povinnosti a nezařazeným rekrutům, kdež se tak může státi jen v případech zcela výjimečných a pouze pro blízkou cizinu.

Vojenským osobám v činné službě mohou býti pasy nebo cestovní osvědčení pro malý pohraniční styk vydány za souhlasu zemského vojenského velitelství. Obdobné předpisy platí pro četnictvo.

4. Předpisy o zevní formě pasu obsahuje § 2 vl. nař. č. 215/1921 Sb. Pasy mají býti vyhotovovány ve formě knížek, opatřeny fotografií osoby, pro níž vydány, a mají obsahovati její nacionále. Pro každou osobu jest vydati pas zvláštní, avšak manželka a vlastní děti mladší 15 let mohou býti zapsány na pase osoby, s níž cestují. Je-li zapsána manželka, musí býti připojena též její fotografie. Na základě dohody s Rakouskem, Německem a Rumunskem může na takovýto manželský pas cestovati i manželka sama. Pasy vydávají se na dobu nejdéle dvou let. Po uplynutí této doby může býti platnost pasů opětně na stejnou dobu prodlužována, nesmějí však do nich býti vkládány nové listy (allonge).

Zvláštní druh pasů jest t. zv. prozatímní pas (passavant), jenž se vydává tehdy, jsou-li pochybnosti o státní příslušnosti žadatele.

Hromadné pasy (zvané též zájezdní soupisy), smějí býti vystavovány jen výjimečně, hlavně pro zájezdy studentské, spolkové, nezuživých dětí k moři a pro poutě. Vůdce výpravy musí míti řádný pas. Pro ostatní účastníky stačí konsignace, na níž mohou býti však zásadně uvedeny jen osoby, jimž by mohl býti jinak vydán samostatný pas. Hromadné pasy vydávají politické (policejní) úřady I. stolice na základě zmocnění úřadů nadřízených, při čemž ne-

berou na sebe žádné záruky, že pas takový bude státem druhým uznán.

Některé státy znají též cestovní pasy speciální, totiž pasy významnější než pasy obyčejné, jež se vydávají jen určitým kategoriím osob (úředníkům na služebních cestách atd.), jež však nemají tak výsadního poslání jako pasy diplomatické. V Československu tyto pasy dosud zavedeny nejsou (viz Maixner: „O cestovních pasech a visech speciálních“, *Zahraniční politika*, roč. VI., str. 417—424).

5. Zvláštním druhem pasů jsou pasy diplomatické. V Československu vydává pasy tyto ministerstvo zahraničních věcí a to hlavně členům rodiny presidentovy, členům vlády a předsednictev obou sněmoven a jich rodinám, úředníkům kanceláře presidenta republiky a služby zahraniční a jich rodinám, kurýrům a jiným osobám pověřeným oficiálním posláním v cizině (§ 45 pasové instrukce z r. 1922). Pro pasy diplomatické není předepsána určitá forma a jsou charakterisovány hlavně tím, že obsahují doporučení na všechny úřady, by majiteli pasu vyšly vstříc. Visa na pasy tyto slovou visa diplomatická, udílí se zpravidla zdarma a jsou dohodou s mnohými státy v poslední době vůbec zrušena (viz Maixner: „O pasech a visech diplomatických“, *Zahraniční politika*, roč. V., str. 503, 602).

6. Úlevy pro malý pohraniční styk, jakož i místa, kde lze hranice překročovati a jakým způsobem se provádí pohraniční kontrola, stanoví podle § 5 vl. nař. č. 215-1921 Sb. (a § 13 zák. č. VI/1903) přednostové politických úřadů II. stolice (chef civilní správy P. Rusi); dokud se tak nestalo, platí ustanovení dosavadní. Shora uvedli jsme nyní platné předpisy pro jednotlivé úseky hranic, jež byly veřejně vyhlášeny.

Úlevy malého pohraničního styku spočívají v tom, že obyvatelstvu pohraničního území jest dovoleno přecházeti hranice na základě zvláštních osvědčení (propustek), vystavovaných obecními nebo politickými úřady, a to i na přechodech, kde styk na dálku na základě cestovního pasu není dovolen. Osvědčení tato nevyžadují zpravidla vidování od úřadu druhého státu, a vydávají se buď jako osvědčení jednorázová nebo trvalá na dobu nejvýše jednoho roku. Největších úlev požívají osoby hospodařící na pozemcích nacházejících se na území druhého státu. V některých případech (lékaři, hasiči) jest dovoleno v případě nut-

nosti hranice překročiti i bez takového osvědčení.

Turisté zásadně nemají nároku na úlevy jako obyvatelé pohraničního území, bývají jim však rozličné úlevy na základě místních dohod poskytovány. Pouze s Polskem jest upraven turistický styk zvláštní úmluvou z 30. V. 1925, č. 80/1925 Sb., podle níž ke vstupu do pohraničního pásma stačí členské průkazy spolků turistických a lyžařských, vidované bezplatně konsuláty.

7. Visum zoveme písemnou doložku v pasu cizozemcově, již příslušný úřad státu, do něhož hodlá majitel pasu cestovati, prohlašuje, že smí v době ve visu uvedené překročiti hranice dotyčného státu, resp. v něm se zdržovati (bližší viz ke konci tohoto bodu). Visa rozeznáváme vstupní, výstupní (jež u nás zavedena nejsou) a průjezdní, jež mohou býti buď jednosměrná nebo obousměrná (pro cestu zpáteční). Dále dělíme visa na jednorázová (pro jedinou cestu) a trvalá (pro více cest). Visa udílejí se vždy na dobu časově omezenou (totiž až k určitému kalendářnímu datu), nejdéle na dobu jednoho roku (§ 3 vl. nař. č. 215/1921 Sb.). Průjezdní visa stačí podle dohod s některými státy (Belgií, Dánskem, Švédskem) ke kratšímu pobytu ve státě, jímž se projíždí.

T. zv. visa preliminární nejsou visy v pravém slova smyslu, nýbrž jde tu jen o výslovné potvrzení pasu, udílené vyšším pasovým úřadem státu, jenž pas vydal, které bývá požadováno tehdy, jsou-li pochybnosti o pravosti pasu.

Podle § 3 vl. nař. č. 215/1921 Sb. mohou cizinci překročiti hranice republiky Československé jen na základě pasu opatřeného pro cestu do zdejšího státu visem příslušného zastupitelského úřadu republiky Československé. Na mezinárodních tratích mohou však průjezdní visa pravidelně dávat i orgánové pohraniční kontroly; podle zvláštní dohody s Rakouskem mohou tyto orgány dávat v nutných případech i visa vstupní občanům těchto dvou států. Krom toho povolují se úlevy i v některých jiných případech. — Cizincům v tuzemsku trvale usazeným může při cestách do ciziny dáti visum k návratu do zdejšího státu politický (policejní) úřad I. stolice místa jich pobytu, což jest praktické hlavně pro místa lázeňská. Cizinci v tuzemsku trvale nebo přechodně se zdržující musí dáti vidovati svůj pas politickým (policejním) úřadem místa svého pobytu, pokud není již opatřen visem československého úřadu zastupitelského.

V posledních letech byla zásada, že pas má býti vždy opatřen řádným visem, v rozličných případech prolomena. Stalo se tak hlavně dohodami s některými státy, jimiž vstupní visa byla vzájemně zrušena, tak s Belgií, Francií včetně Alžírsko, Estonskem, Gdanskem, Lucemburskem, Portugalskem bez kolonií, Švýcarskem s výjimkou cest za příčinou nastoupení práce. S Holandskem byla zrušena jen visa průjezdní; visa tato nevyžadují se též fakticky při průjezdu Lichtenštejnem. V jiných případech byla zrušena visa vstupní jednostranným opatřením zdejšího státu, tak hlavně pro návštěvníky tuzemských veletrhů a dále pro návštěvníky rozličných mezinárodních sjezdů.

Československé úřady zastupitelské udílejí nyní visa zásadně s doložkou „neplatno k nastoupení místa“, doložka tato odpadá jen tehdy, vykáže-li se žadatel povolením ministerstva sociální péče nebo zemského ústředního úřadu práce, že v tuzemsku smí nastoupiti práci. Nastoupil-li práci, ačkoliv v pase má zpředu zmíněnou doložku, vydává se v nebezpečení, že bude vypočten jako nepohodlný cizinec.

Pokud jde o právní povahu visa, nutno upozorniti, že není právního nároku na jeho udělení (Boh. adm. 4180, 5761), a že, pokud jde o země historické, má visum povahu pouhého povolení ku překročení hranic, nikoli povahu povolení k pobytu uvnitř hranic státu, kdežto na Slovensku a v P. Rusi sluší na ně hleděti spíše jako na povolení i k pobytu ve státě, takže cizinec bez platného visa může býti vyhoštěn pro nedostatek náležité legitimace (Boh. adm. 4322).

8. Pasy podléhají jednak kolkům, jednak pak dávkám podle zák. č. 53/1925 Sb. (viz položky 50 a sl. sazby B dávkových řádů v příloze k vl. nař. č. 254/1926 Sb.), resp., pokud jde o pasy vydané úřady služby zahraniční, podle zák. č. 225/1925 Sb. (položka č. 29 a sl. sazebníku tvořícího přílohu k zákonu). Osvědčení pro malý pohraniční styk jsou pravidelně kolků i dávek prosta. Visa podléhají obdobným dávkám, při čemž jest však vůdčí zásadou reciprocita s domovským státem cizince. Sazby vidmačnických poplatků bývají občas publikovány ve Věstníku ministerstva zahraničních věcí jakož i vnitra.

9. V zemích historických trestají se přestupky pasové, pokud nejde o činy stíhatelné podle trestního zákona, na základě čís. nař. č. 96/1854 ř. z. (§ 27 nař. č. 80-

1867 ř. z.), pokutou do 200 Kč nebo vězením do 14 dnů, na Slovensku a v P. Rusi podle § 15 zák. čl. VI/1903 v případech taxativně vypočtených pokutami až do 2000 Kč a uzamčením do 1 měsíce. V obou případech koná se stíhání řízením policejním.

10. Vystaví-li se pas pro osobu beroucí pensi z prostředků veřejných, má to být oznámeno úřadu likvidujícímu pensi.

11. Jaké obnosy peněz smějí cestující na cestovní pas vyvézti v hotovosti, akreditivem nebo v šecích ustanovuje čas od času Národní banka na základě § 20 vl. nař. č. 46/1924 Sb., posleďně stalo se tak vyhláškou ze 17. I. 1926 v Úředním listě Československé republiky.

Vratislav Kalousek.

Cestovní kanceláře.

C. k. jsou živnosti, podrobené příslušným předpisům živnostenského řádu, a to živnosti koncesované. V zemích českých byly za koncesované živnosti prohlášeny nařízením ministerstva obchodu a vnitra z 23. XI. 1895, č. 181 ř. z., vydaným na podkladě § 24 živn. řádu. Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus ustanovuje to výslovně zák. čl. 259/1924 v § 22, bod 8.

Podle nař. č. 181/1895 ř. z. jest rozuměti c. k. takové podniky, které se zabývají některou z činností v nařízení taxativně vypočtených; jsou to: vydávání lístků železničních a paroplavebních, jakož i průkazek na místa ve vlacích, pořádání společných cest a zvláštních vlaků, obstarávání zavazadel a rychlozboží, vydávání hotelových poukázek a zprostředkování cestovních pojištění. C. k. však nesmějí vůbec obstarávati lodní lístky pro vystěhovalectví; ustanovení § 2 nař. č. 181/1895 ř. z. bylo tu zůstaveno § 16 zák. č. 71/1922 o vystěhovalectví. Koncesi pro c. k. lze udělit pouze tomu, kdo splňuje všeobecné podmínky pro koncesované živnosti a kromě toho vykazuje dostatečné obchodní vzdělání pro tuto živnost. Železniční a paroplavební podniky nepotřebují zvláštního povolení, pokud se pohybují v rámci oprávnění, poskytnutého jim koncesí pro železniční nebo paroplavební podnik; to platí i pro státní dráhy vzhledem k organizačnímu statutu pro státní železniční správu z 19. I. 1896, č. 16 ř. z., § 6, č. 26. Při udělení koncese c. k. jest třeba přihlížeti k potřebě takovéto živnosti (§ 5 nař. č. 181/1895 ř. z.) resp. k místním poměrům

(§ 37, odst. 5, zák. č. 259/1924 pro Slovensko a Podkarpatskou Rus). Koncesi udílí živnostenský úřad II. stolice (§ 5 cit. nařízení a § 239 zák. č. 259/1924). Praxe však jest taková, že II. stolicí jest interně uloženo vyžádati si před svým rozhodnutím mínění ministerstva obchodu, které pravidelně dotazuje se ministerstva železnic. Podotknouti sluší, že oprávnění prodávati jízdní lístky pro železnice nebo paroplavební podniky, na které se ovšem koncese c. k. vztahovati může, neposkytuje jiného práva, nežli obstarati si teprve soukromoprávní smlouvou u příslušného železničního nebo paroplavebního podniku možnost lístky prodávati. Vzhledem k tomu, že téměř bezvýjimečně jsou u nás dráhy státní, jest třeba zvláštního souhlasu ministerstva železnic. Státní železniční správa udělila však zvláštní smlouvou výhradně oprávnění prodávati jízdní lístky železniční mimo přímý prodej svými orgány československé dopravní společnosti (Čedok). S touto společností s ručením omezeným, založenou v roce 1920 Ústředím zemských cizineckých svazů s kapitálem 1,800.000 Kč za účasti ministerstva železnic a ministerstva obchodu, musí tedy každý, kdo obdrží koncesi od ministerstva obchodu a souhlas ministerstva železnic, sjednati podmínky o prodeji jízdních lístků železničních. Cestovních kancelářů s plným oprávněním (i k prodeji železničních lístků) jest v republice 31, z toho jest 17 vlastních filiálek Čedoku.

Jiří Havelka.

Cestující obchodní.

Cestujícími bývají zvány všechny pomocné osoby obchodu, které jsou činny mimo provozovnu majitele obchodního podniku a jichž hlavním úkolem je, aby rozšiřovaly obchodníkům odbyt. Cestující jsou tudíž především pověřeni zprostředkováním obchodů, bývá jim však též udělena plná moc k uzavírání obchodů. Působišťem jejich je buď místo, kde se nalézá obchodní závod, pro nějž jsou činnými, c e s t u j í c í m í s t n í, nebo jich užívá obchodník na místech přespolních, c e s t u j í c í p ř e s p o l n í. Cestující obou kategorií jsou buď samostatnými obchodníky, nebo jsou ve stálém služebním poměru k principálovi. Pro přespolní cestující, kteří jsou ve stálém služebním poměru k principálovi, ujal se v praxi název c e s t u j í c í o b c h o d n í. Samostatní cestující nazývají se oby-